UELEWA WA MUAMKO WA KIKARISMATIKI KATOLIKI

Maana ya Vipaji vya Roho Mtakatifu
na Maana ya Muamsho wa Kikarismatiki kwa Wakatoliki

Fr. Lawrence Muthee, SVD

Ndugu waumini, tunaelekea kuadhimisha Siku Kuu ya Pentekoste, siku ambayo Roho Mtakatifu aliwashukia mitume na kujaza hekima, nguvu, na ujasiri wa kumtangaza Kristu Mfufuka, nimeona ni vyema kueleza kwa kina zaidi maana ya muamko wa kiroho uliochochewa na majadiliano ya Mtaguso wa II wa Vatikano. Hii ni kwa sababu, waumini wengi wanapotoshwa sana na miemko ya kinabii inayosingizia kuwa na uvuvio wa kipekee wa Roho Mtakatifu.

Vipaji vya Roho Mtakatifu na Uamsho wa Kikatoliki wa Kikarismatiki vinapaswa kueleweka ndani ya mafundisho mapana ya Kanisa, sakramenti, na utume wa utakaso. Katika mafundisho ya Kanisa Katoliki, Roho Mtakatifu si nguvu ya hisia wala chanzo cha matukio ya ajabu. Roho Mtakatifu ni Nafsi ya Tatu ya Utatu Mtakatifu ambaye hubadilisha waamini ndani kwa ndani, huwaunganisha na Kristo, na hulijenga Kanisa.

A. Vipaji Saba vya Roho Mtakatifu

Kwa mujibu wa Katekisimu ya Kanisa Katoliki na mapokeo yanayotokana na Isaya 11:2–3, vipaji saba vya Roho Mtakatifu ni:

1. **Hekima**: Kipaji hiki humwezesha mtu kuona mambo kwa mtazamo wa Mungu. Humsaidia kuthamini mambo ya milele kuliko raha za muda na mafanikio ya kidunia.
2. **Akili**: Hiki huongeza uwezo wa kuelewa kwa undani kweli za imani. Muumini huanza kuelewa vizuri zaidi maana ya Maandiko Matakatifu, sakramenti, mateso, wokovu, na mpango wa Mungu.
3. **Shauri**: Kipaji hiki humsaidia mtu kutambua yaliyo sahihi katika hali ngumu na kufanya maamuzi ya kimaadili kwa kufuata mapenzi ya Mungu.
4. **Nguvu**: Hiki humpa muumini uwezo wa kuvumilia majaribu, mateso, dhuluma, vishawishi, na hata kuuawa kwa ajili ya Kristo.
5. **Elimu**: Kipaji hiki humsaidia mtu kuona uhusiano kati ya uumbaji na Muumba. Huzuia kushikamana kupita kiasi na vitu vya kidunia na kuelekeza moyo kwa Mungu.
6. **Ibada**: Hiki huzaa upendo wa kimwana kwa Mungu na heshima kwa mambo matakatifu. Humfanya mtu kuwa wa sala, mnyenyekevu, mwenye kuabudu na kumpenda jirani.
7. **Kumcha Mungu**: Huku si kuogopa kwa hofu ya adhabu, bali ni heshima kuu na mshangao mbele ya Mungu. Humsaidia muumini kuepuka dhambi kwa sababu hataki kumkosea Mungu anayempenda.

Vipaji hivi hutolewa kwanza kwa njia ya sakramenti ya Ubatizo na kuimarishwa katika Kipaimara. Havihusiani kwanza na hisia za kiroho. Dalili ya kweli ya uwepo wake ni utakatifu, utiifu kwa Mungu, mabadiliko ya maisha, upendo, unyenyekevu, na uvumilivu.

B. Karama za Roho Mtakatifu

Mbali na vipaji saba vya utakaso, Agano Jipya pia linazungumzia karama za Roho Mtakatifu (1 Wakorintho 12, Warumi 12, Waefeso 4). Karama hizi ni pamoja na:

- Kufundisha
- Kuponya
- Unabii
- Kunena kwa lugha
- Kupambanua roho
- Uongozi
- Huduma
- Kutia moyo

Katika teolojia ya Kikatoliki, karama hizi hutolewa si kwa ajili ya kujitukuza binafsi au burudani ya kiroho, bali kwa ajili ya kulitumikia na kulijenga Kanisa. Mtakatifu Paulo anasisitiza kwamba kila karama ya kiroho lazima ijenge umoja, upendo, na utaratibu ndani ya Mwili wa Kristo.

C. Maana ya Uamsho wa Kikatoliki wa Kikarismatiki

Uamusho wa Kikarismatik ulianza ndani ya Kanisa Katoliki mwishoni mwa miaka ya 1960 katika na baada ya mtaguso wa Vatikano wa II ukiwa harakati inayosisitiza kufunguka upya kwa Roho Mtakatifu. Unahimiza:

- Wongofu binafsi
- Maisha ya sala yenye kina
- Kupenda Maandiko Matakatifu
- Kushiriki kikamilifu katika sakramenti
- Uinjilishaji
- Sifa na ibada
- Uhuishaji wa kiroho

Harakati hii mara nyingi hujumuisha mikutano ya sala, sala za uponyaji, sifa za hiari, ushuhuda, na karama kama kunena kwa lugha.

Hata hivyo, katika uelewa halisi wa Kikatoliki, uzoefu wa kikarismatiki daima uko chini ya:

- Maandiko Matakatifu
- Mapokeo Matakatifu
- Mamlaka ya Kanisa
- Sakramenti
- Mabadiliko ya kimaadili
- Umoja wa Kanisa

Kanisa Katoliki halipimi ukomavu wa kiroho kwa nguvu ya hisia au ishara za ajabu. Ishara ya kweli ya Roho Mtakatifu ni matunda ya Roho yaliyoelezwa katika Wagalatia 5:22–23: upendo, furaha, amani, uvumilivu, fadhili, wema, uaminifu, upole, na kiasi.

Tofauti kati ya Uamsho wa Kikatoliki wa Kikarismatiki na Baadhi ya Mielekeo ya Kipentekoste ya Kiprotestanti

Kuna mambo yanayofanana kati ya Wakatoliki na Wapentekoste:

- kuamini nguvu ya Roho Mtakatifu,
- kuombea uponyaji,
- kufunguka kwa karama za kiroho,
- kusisitiza wongofu na uinjilishaji.

Lakini pia kuna tofauti kubwa za kiteolojia.

1. **Msingi wa Kisakramenti**

Wakatoliki wanaamini kwamba Roho Mtakatifu hutolewa hasa kupitia sakramenti zilizoanzishwa na Kristo:

- Ubatizo
- Kipaimara
- Ekaristi
- Kitubio

Baadhi ya mapokeo ya Kipentekoste huweka mkazo zaidi kwenye hisia kali, matukio ya kushangaza, au maonyesho yanayoonekana kama ishara kuu za uwepo wa Roho.

Teolojia ya Kikatoliki inasisitiza kwamba neema haitegemei hisia au maonyesho ya kimwili. Mtu anaweza kuwa na Roho Mtakatifu kwa undani mkubwa hata bila Ishara za ajabu.

2. **Imani Inayopita Hisia za Kimwili**

Baadhi ya aina za kiroho za Kipentekoste zinaweza kuwa katika hatari ya kupima imani kwa:

- msisimko wa kimwili,
- miujiza,
- kuanguka chini,
- kunena kwa lugha zizizoeleweka
- hisia kali,
- msisimko wa kihisia,
- mafanikio ya nje au utajiri.

Hii si kweli kwa kuwa hata watu wasiomcha Mungu, wafisadi, wauaji, wasengenyaji, wabaguzi na mengine kama hayo huwa na mafanikio ya nje na utajiri. Wao wanamiliki mashamba makubwa, biashara, magari, majumba mazuri, ajira kubwa, nafasi za kubwa katika jamii. Pia uoonekana wakiwa na afya nzuri.

Liturjia ya Kikatoliki una tahadhari zaidi. Kanisa linafundisha kwamba imani ya kweli mara nyingi hukua katika ukimya, mateso, uvumilivu, nidhamu, na upendo wa kujitoa.

Kwa Wakatoliki, utakatifu hauonyeshwi kwanza na maonesho ya nje bali na:

- utiifu,
- unyenyekevu,
- usafi wa moyo,
- upendo,
- uaminifu kwa kweli,
- mabadiliko ya tabia.

3. Mamlaka na Upambanuzi

Uamsho wa Kikatoliki wa Kikarismatiki hubaki chini ya uongozi na upambanuzi wa maaskofu na mafundisho ya Kanisa. Karama za kiroho lazima zipimwe kwa makini.

Kanisa linaonya dhidi ya:

- kuchezewa kwa hisia za watu,
- kiburi cha kiroho,
- kuabudu watu binafsi,
- biashara ya miujiza,
- unabii wa uongo,
- kupinga sakramenti,
- kukaidi mamlaka za Kanisa,
- injili ya mafanikio na utajiri.

Uelewa wa Kikatoliki unasisitiza kwamba Roho Mtakatifu kamwe hapingani na mafundisho ya Kanisa lililoanzishwa na Kristo.

D. Tahadhari za misisimko ya kihisia

- Hali za kiroho zenye msisimko mkubwa zinaweza kusababishwa na mambo ya kisaikolojia, kihisia, kimwili, kijamii, au kiroho.
- Hisia kali kama hofu, furaha, huzuni, hatia, au matumaini zinaweza kusababisha mwitikio wa ajabu wa kimwili na kihisia.
- Matarajio na ushawishi vinaweza kuwafanya watu kupata hali kama kutetemeka, kuanguka, kuona maono, au kuingia katika hali ya njozi wakati wa mikusanyiko ya kidini.
- Nguvu ya kundi, mahubiri ya kihisia, muziki wa kurudiarudia, kuimba kwa pamoja, na msisimko wa umati vinaweza kusababisha msisimko wa pamoja wa kihisia.
- Baadhi ya tabia za mtu kama kuwa na hisia kali, mawazo mengi, au kushawishika kirahisi zinaweza kumfanya mtu awe rahisi kupata hali hizi za msisimko.
- Maumivu ya ndani, msongo wa mawazo, upweke, hatia, au majeraha ya kihisia yanaweza kusababisha mwitikio mkali wa kiroho au kihisia.

- Sababu za kimwili na za mfumo wa mishipa kama kufunga sana, uchovu, kukosa usingizi, upungufu wa maji mwilini, kupumua kwa kasi, au matatizo ya ubongo zinaweza kubadilisha hali ya fahamu.
- Baadhi ya matatizo ya afya ya akili kama saikosisi, mania, msongo wa mawazo, au matatizo ya utengano wa fahamu yanaweza kufanya watu waone hali hizo kama za kimuujiza.
- Kanisa Katoliki linafundisha kwamba hisia kali pekee si ushahidi wa uwepo wa Roho Mtakatifu. Mwenendo mwema, huruma, msamaha, heshima, utii wa mamlaka, msaada, uwajibikaji na uadilifu, nk ndizo ishara za kweli za uwepo wa Roho Mtakatifu ndani ya Mtu.
- Hali zinazosababisha kiburi, vurugu, udanganyifu, migawanyiko, tamaa ya mamlaka, au kukataa mafundisho ya Kanisa zinahitaji tahadhari.
- Mt. Yohana wa Msalaba na Mt. Teresa of Ávila walionya dhidi ya kutafuta misisimko ya ajabu ya kiroho kwa ajili ya kujifurahisha au kujiona wa pekee.
- Kanisa linakubali kwamba uwepo wa kweli wa fumbo la kiroho unaweza kutokea, lakini ni nadra na huambatana na unyenyekevu na utakatifu.
- Kuna aina mbili kuu za upako wa Roho Mtakatifu.
  - Upako wa mtu binafsi na kulingana na hali yake – mara nyingi
  - Upako wa jumuiya ya Imani – nadra sana na ikitokea lazima ichunguzwe na mamlaka ya Kanisa na kujaribiwa kwa muda mrefu kabla haijatangazwa kuwa rasmi kwa ajili ya matumizi ya uinjilishaji.
- Kwa kawaida Roho Mtakatifu hutenda kazi kupitia:
  - Maandiko Matakatifu,
  - sakramenti,
  - sala,
  - dhamiri,
  - jumuiya,
  - na mabadiliko ya maisha ya mtu hatua kwa hatua.
- Utambuzi sahihi unahitaji hekima ya kiroho, uelewa wa kisaikolojia, maarifa ya kitabibu, na mwongozo wa kichungaji. Kanisa katoliki lina mfumo na mchakato mzima kwa ajili ya kung'amua karama mbalimbali za kiroho.
- Jambo muhimu la kuzingatia ni kwamba: Si kila hali ya msisimko wa kiroho hutoka kwa Mungu, wala si kila tabia isiyo ya kawaida husababishwa na pepo wachafu.

4. Umuhimu wa Ekaristi

Kwa Wakatoliki, kilele cha maisha ya kiroho si mkutano wa kikarismatiki bali Ekaristi. Misa Takatifu ndiyo mkutano mkuu zaidi na Kristo kwa sababu Kristo anakuwepo kweli katika Ekaristi.

Kila hali ya kweli ya kiroho ya kikarismatiki lazima iwaongoze waamini:

- kurudi kwenye sakramenti,
- kuingia zaidi ndani ya Kanisa,
- kuelekea utakatifu na utume.

E. Wajibu wa Uamsho wa Kikatoliki wa Kikarismatiki katika Kanisa

Unapoongozwa vizuri, Uamsho wa Kikatoliki wa Kikarismatiki una wajibu muhimu kadhaa:

1. **Uhuishaji wa Kiroho:** Huamsha Wakatoliki wengi waliopoa katika maisha ya sala, kusoma Maandiko, na kuwa na uhusiano binafsi na Kristo.
2. **Uinjilishaji**: Huhamasisha walei kushiriki katika kuhubiri Injili na kuwafikia Wakatoliki walio mbali na Kanisa.
3. **Kufufua Maisha ya Sala**: Hukuza sala za pamoja, sifa, maombezi, na kumtumainia Roho Mtakatifu.
4. **Kuhamasisha Miito:** Mapadre wengi, watawa, na wanandoa wamepata mwamko wa kiroho kupitia uamsho huu.
5. **Uponyaji na Maridhiano:** Harakati hii huwasaidia watu wengi wanaopambana na kukata tamaa, migogoro, visasi, magonjwa, majeraha ya maisha, na utupu wa kiroho.
6. **Kumtambua Upya Roho Mtakatifu:** Kwa muda mrefu baadhi ya Wakatoliki walisisitiza zaidi mafundisho na ibada rasmi lakini wakapuuza uwepo hai wa Roho Mtakatifu. Uamsho huu unasaidia kurejesha uwiano huo. *Kumbuka, sio lazika kujiunga na Karismatik ili kuhuisha karama za Roho Mtakatifu.*
7. **Kujenga Jumuiya ya Kikristo:** Vikundi vya sala na jumuiya huleta ushirika, kusaidiana, na kukua kiroho pamoja. Wanachama wa Karismatik wanapaswa kuwa washiriki kamili wa Jumuiya ndogondogo, na vyama muhimili vya kitume.

Wakati uo huo, Kanisa linaendelea kuuita uamsho huu kwenye ukomavu wa kiroho, usahihi wa mafundisho, unyenyekevu, na umoja na mamlaka ya Kanisa.

Papa Francis, kama mapapa waliomtangulia, aliuhimiza Uamsho wa Kikarismatiki unapobaki mwaminifu kwa utambulisho wa Kikatoliki na kulitumikia Kanisa kwa umoja badala ya kujitenga kama kundi la kiroho la pekee – au ulokole ndani ya Kanisa.

Kwa ufupi, mafundisho ya Kanisa Katoliki yanaona Roho Mtakatifu kwanza kabisa kama chanzo cha utakaso na umoja na Kristo. Karama za kiroho ni za kweli tu pale zinapozaa wongofu, utakatifu, upendo, na uaminifu kwa Kanisa. Uamsho wa Kikatoliki wa Kikarismatiki una thamani kadiri unavyowaongoza waamini kwenye maisha ya sakramenti, kuimarisha imani, kuhamasisha uinjilishaji, na kuwapeleka kwenye mabadiliko ya kweli katika Kristo badala ya kutegemea hisia au maonesho ya nje pekee.

Roho Mtakatifu atuongoze katika ibada ya kweli na mabadili ya mienendo yetu ili iendande na mpango na mapenzi ya Mungu.